Професору доктору Витомиру Вулетићу у част

„Једино је уметност у стању да узвишено спасе од незапаженог ишчезнућа.“

Уводна реч: мр Мелина Панаотовић

Одломке из књиге В. Вулетића „Сусрети са собом“ чита: Милорад Миљаковић, студент докторских студија

...Како сам постајао старији, све чешће сам се питао да ли постоји време. И када сам стигао пред сам крај свога пута, дошао сам до закључка да сваки човек има своје време – почиње оно рођењем, траје његовим живљењем, престаје његовом смрћу. Можда је збир појединачних времена апсолутно време, или вечност! Човек од почетка свог времена непрекидно је стиснут између нужности и тежње ка слободи. Пре свега слободи од нужности, од околности које му намећу своју вољу и поигравају се њиме. Онај ко је успео да се, бар на тренутак, ослободи једне од околности која се њиме поиграва – постигао је много – приближио се неостварљивом, вечном идеалу слободе.

Моје време почело је у другој четвртини двадесетог века и још траје, полагано догоревајући...

Неколико је области интересовања професора Вулетића. Кроз призму књижевно-историјског простора, у ком су доминирале револуционарно-демократске мисли и речи, те кроз призму реализма и културе, књижевних расправа, огледа и сусрета ишчитавамо странице о историји руске књижевности, затим странице из области српско-руске компаратистике, као и странице из српске књижевности. Из области Руске књижевности издвајамо уџбеник *Руска књижевност од Жуковског до Гогоља*, написан наизглед давне 1971. године, али још увек актуелан и радо коришћен у извођењу наставе из руске књижевности. Издвојили би смо још и *Руске књижевне теме* (1996), монографију *Гогољ и његове три идиле* (2004), као и публикацију из 2010. године - *Толстој и смрт*.

Из области српско-руске компаратистике пред нама су наслови као што су *Почеци српског реализма и руска култура*, из 1985. године, *Руско-српска књижевна поређења*, из 1987. године, или *Руси и Срби у сусрету*, (1995).

Странице из српске књижевности баве се стваралаштвом Петра Коцића (*Петар Коцић,* 1961), Радована Белог Марковића (*Радован Бели Марковић – стилске и језичке игре,* 2005), као и стваралаштвом и животом других српских писаца *(О српским писцима: расправе и огледи,* 1992. године)

Пред нама су такође и текстови, сведоци друштвено-социјалних тенденција времена (на пример, текст настао 1964. године - *Светозар Марковић и руски револуционарни демократи*, или текст из 1976. године - *Мисао и реч Светозара Марковића*), преводилачка и приређивачка делатност (професор Вулетић је превео Шолоховљеву „Узорану ледину“, те приредио неколико књига у којима је био и редактор и аутор поговора. Овом приликом издвојићемо публикацију из 2005. године, „Александар Блок, Писма“ где је професор Вулетић аутор поговора и преводилац заједно са Лидијом Дмитријевом), као и аутобиографска проза („Сусрети са собом“, 2005, „Сусрети са собом“ у три књиге, 2012.).

...Рођење детета преобразило је наш живот. Осетили смо, не само да нас је у породици више, већ да смо постали некако озбиљнији, радоснији, одговорнији. Рад у школи, дружење са књигом, писање добили су смисао. Нисам више осећао терет кад сам сретао на улици човека с легитимацијом. Честитао ми је Невенино рођење и рекао ми да

је то одмах сазнао. У шта нисам ни сумњао. Било ми је јасно да је и онај замотуљак ушао у мој досије. У школи је била неколико дана општа радост, радовале су се колеге, ђаци су били одушевљени. На сваком одмору девојке су трчале у породилиште, носиле цвеће и певале новорођеној. Било је нама двома јасно да смо ушли у ред озбиљних људи. Две недеље касније обавестили су ме из Друштва за српскохрватски језик и књижевност да сам изабран у делегацију за Конгрес југословенских слависта.

Радни век професора Витомира Вулетића протицао је у тешким околностима. То су биле ратне године, без уобичајене средњошколске припреме за универзитетске студије. То је било време тешких политичких искушења, што је допринело великом животном искуству прве послератне генерације српских слависта.

Професор се остварио у универзитетској настави, у научно-истраживачком раду, организацији наставног и научног рада, широј културној делатности, али и у личном животу. Као универзитетски професор показао се као врсни познавалац словенске књижевности и културне историје, међусобних књижевних и културних веза, нарочито српско-руских, о чему сведочи богата библиграфија његових радова.

Иницијатор је за покретање научног часописа „Зборик Матице српске за славистику“, сарадник тог истог часописа, дугогодишњи главни уредник едиције „Библиографије“ Матице српске, стални члан ове установе, те добитник Повеље Славистичког друштва Србије.

...Приближавао се крај 1959. Пастернаков роман „Доктор Живаго“ био се већ појавио на руском језику у Милану и изазвао огромну пажњу књижевне и друштвене јавности. Верина трудноћа се нормално развијала. Ја сам имао тешкоће са полипима у носу и синусима. За време распуста у јануару 1960. отишао сам на операцију. Веру и Невену сам одвео у Београд. По Верином и лекарском рачуну порођај је требало да се догоди у фебруару. Пред одлазак у болницу потражио сам „Доктора Живага“ у Матичиној библиотеци. Рекли су ми да се књига не издаје и да је могу добити само уз одобрење управника Библиотеке. Управник је био Борислав Михаиловић Михиз. Он ми је дао одобрење. После операције прочитао сам тај роман који је Пастернаку донео Нобелову награду за „епску евокацију прошлости свога народа“ и за грдне муке у отаџбини. Чудио сам се и једном и другом: „Доктор Живаго“ је лирска евокација прошлости Русије и потресна књига, која ничим није угрозила углед руског народа и његове кулутре. Књига је чиста поезија и симфонијска музика највишег домета. Другом сам се чудио због недотупавности оних који су Пастернака гонили. Књигу сам вратио 28. јануара и кренуо за Београд. На вратима родитељског стана ташта ми је честитала Иванино рођење.

Са завршене две студијске групе, југословенска књижевност и српскохрватски језик, те групе за руски језик и књижевност, професор је пре своје универзитетске каријере радио као професор српске књижевности Учитељске школе у Сремским Карловцима, а такође и као професор руске књижевности на Вишој педагошкој школи у Новом Саду. На универзитетску сцену долази у децембру 1962, од када је предавач руске књижевности на Филозофском факултету новосадског универзитета, све до пензије 1987. године. Дугогодишњи шеф Катедре за руски језик и књижевност, покретач је и многих научних активности на Катедри – пројеката, научних седница, међународне сарадње, као и

иницијатор и руководилац научног пројекта Катедре под називом „Руско-српска истраживања у области језика, књижевности и културе од 18. до 20. века“.

...Одлазак Верин и Иванин, рад на „Историји руске књижевности 19. века. Од Жуковског до Гогоља“, друштвена збивања која наговештавају буре и ломове, необично лепа и прозрачна јесен, која подстиче на дубоко и дискретно доживљавање свега с чим човек дође у додир, покренули су у мени неке нове светове. Увек сам волео јесен, мирну и мудру као што је била она 1969. Можда је та хармонија различитих осећања изазвана и тиме што сам убрзаним кораком улазио у јесен свога живота. Писао сам Вери да је она једини човек с којом се та моја интимна симфонија може поделити. А свакодневни блиски контакт с Невеном збуњивао ју је кад сам јој понешто од онога што сам осећао наговештавао. Та дивна младост, озарена праскозорјем живота, природно, још није била у стању да све то схвати. Она и ја смо заједно прочитали у „Летопису“ драму „Кад су цветале тикве“ Драгослава Михаиловића, примили смо је на исти начин као сурову и плаховиту уметност. Остали смо под дубоким утиском виђења трагичног батргања у животу јаких људи. Завршио сам читање уз Бетовенову Девету симфонију у извођењу Београдске филхармоније под управом Генадија Рождественског. Као ретко када, те јесени сам био „наштимован“ да примам класичну музику, све ми је око мене брујало, тада сам волео да слушам потресну музику, не трагике и пораза, већ одстрадане вере у живот. Понекад, али само понекад, обузимала ме је туга што ћу једнога дана морати да престанем са ослушкивањем хармоније вечног кретања. Те јесени је рој пламтео на све стране.

Професор Вулетић задужио је многе генерације својих студената и сарадника, исказао велики наставнички и научни труд. Савременици су га видели као смиреног, одмереног, благородног господина са урођеним тактом, који негује принцип равноправности. Људске судбине, све оне које је сусретао, било уживо, било кроз књиге, сви ти међусобни утицаји у безмало читавом једном веку постојања обележили су неухватљиви интервал између праскозорја и Данице, између себе и других, а такође себе и вечности.

...Даница. Десетог децембра 1980. У петнаест минута до шест ујутро добили смо Вера и ја унуку Даницу. Још један од најзначајнијих догађаја у нашем животу. Догађај испуњен радошћу и опоменом. Радошћу, јер почиње долазити у нашу кућу нова генерација која нас наставља и која треба добро, и по добру, да нас упамти. Опоменом, јер је Даничин долазак дефинитивно означио да је наша генерација постала челна и прва на реду за одлазак. Све је то природно, али је и опомена. И поред тога што сам свестан да се у овом догађају збива вечно и незаустављиво кретање, доживео сам га као новост, као озарење. Даница је била права мала звезда која обасјава сав наш простор. Њеном појавом завршен је велики период нашег живота.

Пионир славистике, професор Витормир Вулетић и његов живот и рад сведочанство су чињенице да се епоха преломила преко судбине и интересовања, па и карактера једног човека. У времену које је почело у другој четвртини двадесетог века и простору окренутом ка Истоку, у идејном и физичком смислу пред нама се тка плетиво свакодневице и књижевности, индивидуалног и друштвеног, општег, људски

универзалног. У свом животном веку, професор је дубоко интимно осетио и промислио живот (иза њега су брак, деца, унуци), који је веома често посматрао кроз призму књижевне историје, па и књижевности као уметничке фикције. Могли бисмо рећи да је у сусретима са књижевношћу кроз готово читав један век осмишљавао и реализовао себе кроз научно истраживачки рад. Уз свест и познавање Толстојеве дијалектике, тог вечитог и незаустављивог кретања, живот и дело професора Витомира Вулетића сведочанство су времена које полако остаје иза нас, такође, времена, те метафизичке категорије која нас све приморава, кад-тад, да се сусретнемо сами са собом.

Мелина Панаотовић